

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za izozemstvo 25- —
neobvezno

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 382

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti, čekov,
zavodu št. 11.842.

Poostreitev krize na Nemškem

SEJA DRŽAVNEGA ZBORA ODGOĐENA. - NAČRTI ZA VSPOSTAVITEV REAKCIJONARNE DIKTATURE. - VOJAŠKE OPERACIJE. - KRVAVE BORBE.

Berlin, 2. oktobra. Pritisk desnoradikalne reakcije postaja vedno močnejši. Agitacija proti sedanji vladi, kateri so očita, da je Nemčijo pogotila v »sramotno kapitulacijo« se širi tudi med strankami, ki so danes v vladni koaliciji. Načrt je, strmooglavit sedanji kabinet, izločiti socialistično stranko, potisniti možgansko napredno demokracijo v ozadje ter etablitirati desničarski režim, ki bi naj s pomočjo ostra diktature držal oblast v svoji roki ter zatrl vsak pokus upora. Ta režim naj bi izval nov konflikt s Francijo ter proglašal verzajsko mirovno pogodbo za neveljavno.

Zaradi težkoč, ki so nastale v kabinetu in ker ni prišlo do sporazuma o izjavi kancelarja Stresemanna je bila današnja seja državnega zbora odgođena. Notranja kriza se opasno razvija.

Berlin, 2. oktobra. s. Predsednik državnega zbora Loebe je ob 8. uri zvečer sporočil, da se mora za danes napovedana seja državnega zbora odgođiti in da se dan prihodnje seje še ne more določiti.

Berlin, 2. oktobra. s. Ves dopoldan so se danes vršile konference državnega kancelarja z voditelji strank. Nasprotstva v kabinetu so se poostriila. Državni kancelar je namreč naznanil, da namerava se danes državnemu zboru predložiti poseben pooblastilni zakon, ki daje vladi na finančnem in gospodarskem polju do 31. marca 1924 izredna pooblastila. Listi javljajo, da je stavila nemška ljudska stranka zahteva, da se nemški nacionalci sprejmejo v kabinet. Nemška ljudska stranka bo odobrila ta pooblastilni zakon le tedaj, ako se izvrše v kabinetu gotove spremembe. Gre predvsem za finančnega ministra Hülferdinga in justičnega ministra Radbracha, ki sta oba socialna demokrata. »Vorwärts« izjavlja, da bi vstop nemških nacionalistov v koalicijsko vlado imel seveda za posledico izstop socialistnih demokratov. Na tak način nastala meščanska vlada bi bila seveda pod vplivom Hülferdinga, ki je v novem kabinetu igral tako usodopolno ulogo.

Berlin, 2. oktobra. j. Zvečer ob 22. uri se je sesel ministrski svet k izredni seji, ki o polnoči še traja. Politični položaj je postal veletkritičen, ker je nemška ljudska stranka, kateri pripada sam kancelar doktor Stresemann krenila odločno na desno ter operira skupaj s nacionalci. Demokrati in socialisti odklanjajo vsako skupnost z nacionalisti (desnoradikalci). Socialisti odklanjajo tudi Stresemannov pooblastilni zakon v kolikor se tiče gospodarskih in socialnopolitičnih odredb. Ministrski Raumer in Luther, ki pripadata nemški ljudski stranki, sta izjavila, da izstopita iz kabineta.

Ob 11. zvečer so se državni kancelar in seje ministrskega sveta podal k državnemu predsedniku, da mu poroča. Računati je s padcem kabineta. Nikdo ne ve, kaj se bo potem zgodilo. Ako pride do

Trdi pogoji Francije

NEMŠKA REAKCIJA HOČE PROGLASITI VERSAJSKO POGODBO ZA NEVELJAVNO. - INTERVENCIJA ITALIJE V PRIOLOG NEMČIJI?

Berlin, 2. oktobra. s. »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Pariza, da je merodajna osebnost, ki ni niti Francoz niti Belgijec, žije visoko službeno mesto pa brezpogojno za to jamči, da je natančno poučena o namerah francoske vlade, večeraj izjavila, da morajo v Nemčiji biti pripravljene, da bodo pogoj, ki jih bo Polnecar postavil Nemčiji izredno trdi. Kar se je Nemčiji v verzajski mirovni pogodbi in kasneje naložilo, se ne da niti od daleč primerjati s tem, kar Nemčijo še vse čaka. Zaenkrat se še ne ve, ali bo sploh in kdaj bo prišlo do pogajanj z Nemčijo.

Frankfurt, 2. oktobra. r. Propaganda za poresko republiko zavzema vedno resnejši značaj. Nemško nacionalistično časopisje srdito napada kancelarja Stresemanna.

še vedno v smislu Markovega protokola. Zato pa projektstvo 18. marca traja naprej. Za nas Slovence nista odgovorna edino gosp. Pašić in gosp. Radić. Mi se moramo držati predvsem bližnjega krivca, in ta je SLS. Na bolečino, ki jih trpi Slovenstvo, ta stranka ne reagira. Reagirala pa bo, če bomo naprednjaki potisnili Miroke mase, ki so strašno razočarane, iz njenega tabora. Potem se 18. mare ne bo več ponovilo.

Reakcija na poslu

MINISTRSTVO ZA SOCIJALNO POLITIKO IN AGRARNO REFORMO SE UKINE. - ŽELEZNIČARSKA PRAGMATIKA UZAKONJENA. POGLAVJE O ZASLUŽNIH MOŽEH.

Beograd, 2. oktobra. p. Nocoj od 17. do 21. se je vršila seja ministrskega sveta. Na seji se je najprej obširno razpravljalo o zakonu glede vrhovne državne uprave. Sklenilo se je, da naj vlada v bodoče obstoji iz 14 ministrstev. Danes je zaključeno, da se ukinejo resorti ministrstva agrarne reforme, socijalne politike in konstitucije. Proti ukinitvi ministrstva ver je nastopil minister dr. Janjić, češ da je to ministrstvo nad vse važno. Debatata se bo jutri nadaljevala.

Poleg tega bo na jutrišnji seji ministrski svet sklepal o porazdelitvi uradnikov na kategorije in skupine, ki se ima izvršiti na podlagi člena 11. uradniškega zakona.

Danes je ministrski svet sklepal tudi o predlogu demokratov, da se pokojnima vojvodoma Putniku in Mišiću da narodno priznanje. Po vseh znakih je sodi, da se bo stvar zavlekla, ker smatrajo radikalci, da je za to še čas.

Nocoj je vlada podpisala odlok o potniških in selinskih stroških uradnikov, ki jih je finančni odbor zvišal pred nekaj dnevi.

Beograd, 2. oktobra. r. Na današnji seji skupščine je najprej prometni minister Velizar Janković odgovarjal na interpelacijo demokrata dr. Grisogona o zadnji mornariški stavki in naglašal, da je bil proti militarizaciji, ker bi s tem preudicirali stavki. (Smeh. Klici: O železničarjih ste pa drugače mislili!) Odločil je tudi provizorične ukrepe interministerijske komisije in predložil ministrskemu svetu končne odredbe, po katerih se osnuje broderski oddelek, ki mora sestaviti zakon o reorganizaciji pomorske službe, da se sklne z broder-

lastniki pogodba o prevozu pošte in voljske, da se likvidirajo broderlastniški dolgovni in izplača takoj podpora v znesku 15 milijonov Din, ki se poviša v novem proračunu za 40 milijonov, broderlastniki pa se morajo pisмено zavestati, da izboljšajo gnotni položaj svojega osobja. Dr. Grisogono se je samo deloma zadovoljil z odgovorom.

Skupščina je pričela nato razpravo o železničarski pragmatiki po skrajšanem postopku. Po govoru prometnega ministra Jankovića, ki je ponavljal svoj eks pozé iz zakonodajnega odbora, so imenom svojih klubov podali kratke izjave poslanci Žebot, dr. Hrasnica, Kokanović in Ljuba Davidović, ki je naglašal, da demokratski klub ne more glasovati za ta zakon, ki pač omogoča ministrsko samovoljo, dočim interesi železničarjev nikakor niso zadostno zaščiteni. Zakon je samo nekaj privilegij za uradnike, ki se izjavijo za radikale. Imenoma večine je izjavil posl. Vlačko Kocić, da bo glasoval za zakon.

Po kratkih replikah je sledilo glasovanje. Oddanih je bilo 179 glasov in sicer 109 za in 70 proti zakonu, ki je bil s tem sprejet.

Predsednik Ljuba Jovanović je pozval nato odbor za zakonski načrt o konvenciji z Avstrijo in zakonski načrt Ljuba Davidovića glede priznanja zaslug vojvod Putnika in Mišića, da se konstituirata, nakar je ob 12. zaključil sejo in sklical prihodnjo za jutri dopoldne z dnevnim redom: 1.) Volitev odbora za pre-tres zakonskega tolačenja čl. 13 zakona o sodnikih. 2.) Debatata o poročilu finančnega odbora o zakonskem vredlogu o taksah.

Solidarnost Francije in Anglije

London, 2. oktobra. s. Na otvoritveni seji državne konference je ministrski predsednik Baldwin na kratko obrazložil razvoj reparacijskega vprašanja ter nato izjavil o mednarodnem položaju: Storili smo vse, da ohranimo solidarnostno zavzetost in zlasti antanto s Francijo. Prepričani smo, da bi prelom med Veliko Britanijo in Francijo ogrožal mir, ki ga Evropa tako nujno potrebuje. Z ozirom na potrebljivost, ki smo jo pokazali pri prizadevanjih za dobre odnose s Francijo, so nam mnogi očitali, da smo neodločni in slabi. Vendar pa so ta prizadevanja dokazala ne le naše želje, da hočemo v smislu besed D'Israelija postopati v zboru Evrope kot epomirijiva in posredovalna država, temveč tudi naše

odkrite želje, da obdržimo prijateljstvo s Francijo. Trenutno izgleda, da stopamo s polomom nemškega odpora v novo fazo. Ne morem prerokovati, kako se bo položaj naprej razvijal. Toda ena stvar nam je postala v Parizu jasna, da smemo upati na ureditev obstoječih težkoč v Evropi le tedaj, ako bomo skupno delovali in ako estane popolna zaupanje med zavezniki. Ministrski predsednik je nato izrazil svoje zadovoljstvo, da se je likvidirala kriza v odnosih med Grčijo in Italijo ter je pri tem opozarjal na važno vlogo, ki je v tem vprašanju imela Zveza narodov.

Baldwin je končno govoril o obrambi države ter je obžaloval, da so sedanje šte-vilo vojske in stroški za oboroževanje mnogo večji, kot leta 1914.

General Maister umirovlien

Penzijoniranje velikega števila višjih oficirjev.

Beograd, 2. oktobra. p. Današnji »Vojni List« objavlja ukaz o penzijoniranju velikega števila oficirjev. Umirovljeni so divizijski generali: Ljubomir I. Milić, Ante V. Pilivelić, Rudolf F. Maister in Dragoljub Kostić. Nadalje je umirovljeno veliko število polkovnikov, podpolkovnikov, majorjev, kapitanov, poročnikov in podporočnikov.

SESTANEK PAŠIČA Z MUSSOLINIJE.

Nova neugodna sporočila laške vlade.

Beograd, 2. oktobra. n. »Preporoda« piše, da se v prvi polovici tega meseca sestane v Benetkah predsednik naše vlade Pašić in italijanski ministrski predsednik Mussolini. Za ta sestanek se že vrše priprave z obeh strani. Na sestanku se ima razbistriti situacija o rešitvi reškega vprašanja, ki naj se izvede mirnim putem. Takoj po sestanku obeh državnikov se obnovi delovanje paritetne komisije, katere delo pa bo zelo kratko, ker se bodeta oba premisljela že sporazume-la o vseh važnih točkah sporazuma.

Beograd, 2. oktobra. r. Danes dopoldne je tukajšnji italijanski odpravnik poslov Summotto posetil dr. Ninčiča, katerega je podal važne izjave italijanske vlade. Izgleda, da poročila ni bilo povoljno za našo državo. Podrobnosti niso znane. Kakor doznava »Pravda« iz diplomatskih krogov se na arbitražo predsednika švicarske republike sploh ni moglo misliti, ker je predsednik švicarske republike izjavil, da ne bi mogel sprejeti te funkcije.

General Maister umirovlien

Penzijoniranje velikega števila višjih oficirjev.

Beograd, 2. oktobra. p. Današnji »Vojni List« objavlja ukaz o penzijoniranju velikega števila oficirjev. Umirovljeni so divizijski generali: Ljubomir I. Milić, Ante V. Pilivelić, Rudolf F. Maister in Dragoljub Kostić. Nadalje je umirovljeno veliko število polkovnikov, podpolkovnikov, majorjev, kapitanov, poročnikov in podporočnikov.

SESTANEK PAŠIČA Z MUSSOLINIJE.

Nova neugodna sporočila laške vlade.

Beograd, 2. oktobra. n. »Preporoda« piše, da se v prvi polovici tega meseca sestane v Benetkah predsednik naše vlade Pašić in italijanski ministrski predsednik Mussolini. Za ta sestanek se že vrše priprave z obeh strani. Na sestanku se ima razbistriti situacija o rešitvi reškega vprašanja, ki naj se izvede mirnim putem. Takoj po sestanku obeh državnikov se obnovi delovanje paritetne komisije, katere delo pa bo zelo kratko, ker se bodeta oba premisljela že sporazume-la o vseh važnih točkah sporazuma.

Beograd, 2. oktobra. r. Danes dopoldne je tukajšnji italijanski odpravnik poslov Summotto posetil dr. Ninčiča, katerega je podal važne izjave italijanske vlade. Izgleda, da poročila ni bilo povoljno za našo državo. Podrobnosti niso znane. Kakor doznava »Pravda« iz diplomatskih krogov se na arbitražo predsednika švicarske republike sploh ni moglo misliti, ker je predsednik švicarske republike izjavil, da ne bi mogel sprejeti te funkcije.

Inozemske borze

2. oktobra:

TRST. Zagreb 25.20 — 25.50, Dunaj 0.031 — 0.0315, Praga 66 — 66.50, Švica 393 — 397, London 100.6 — 100.9, Newyork 22.10 — 22.25, dinarji 25.30 — 25.70.

CURIH. Berlin 0.000002, London 25.49, Pariz 33.35, Milan 25.27, Praga 16.775, Budimpešta 0.03, Bukarešta 2.65, Beograd 6.35, Sofija 5.50, Varšava 0.0013, Dunaj 0.007850, avstrijske krome 0.0079.

DUNAJ. Devize: Beograd 788 do 792, Berlin 0.16 do 0.21 (za tisoč mark), Budimpešta 3.71 do 3.81, Bukarešta 325 do 327, London 321.700 do 322.700, Milan 3199 do 3211, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 4227 do 4300, Praga 2115 do 2125, Sofija 688 do 692, Varšava 0.1275 do 0.1375, Curih 12.640 do 12.690; valute: dolarji 70.500 do 70.900, levi 668 do 674, nemške marke 0.16 do 0.21, funti 319.000 do 321.500, francoski franki 4180 do 4210, lire 3190 do 3180, dinarji 777 do 783, poljske marke 0.12 do 0.14, leji 313 do 317, švicarski franki 12.525 do 12.605, češke krome 2067 do 2113, madžarske krome 2.00 do 2.20.

PRAGA. Dunaj 4.575, Berlin 0.07, Rim 153, Budimpešta 17.125, Pariz 234.75, London 155.50, New-York 84.20, Curih 612.75, Beograd 30.25.

BERLIN. Dunaj 4488.50, Milan 14 milijonov 364.000, Praga 9,526.125, Pariz 19 milijonov 152.000, London 1.446.275.000, New-York 319,200.000, Curih 50,538.500, Beograd 3,840.375.

LONDON. Berlin 1.000.000.000, Pariz 76.39 do 76.49, Švica 25.50, Milan 101 do 101.25, Praga 151.50 do 152, Dunaj 220 ti-soč do 325.000, Varšava 1.800.000, Budim-pešta 85.000 do 90.000, Beograd 693 do 415, Bukarešta 985 do 1000, Sofija 465 do 405.

